

Datum: 2026-09-29

Till: Kulturdepartementet

Diarienummer: Ku2026/00479

Postkodlotteriets Stiftelses yttrande över Ett investeringsprogram för kultur (SOU 2026:31)

Inledning

Postkodlotteriets Stiftelse välkomnar betänkandet och tillstyrker förslagen. Det är ett efterlängtat betänkande och vi ser mycket positivt på helheten. I det fortsatta arbetet med förslagen och senare tillämpningen, vill vi dock betona vissa utgångspunkter och principer som är av vikt för ett levande kulturliv i hela landet.

Postkodlotteriets Stiftelses erfarenhet av kulturfinansiering

Postkodlotteriets Stiftelse är idag en av Sveriges största privata finansiärer av det svenska kulturlivet. Sedan 2010, då Postkodlotteriets överskott började fördelas till kulturprojekt, har Stiftelsen fördelat över en miljard kronor till nära 1000 kulturprojekt runt om i landet.

Genom finansiering av såväl etablerade kulturaktörer som mindre initiativ, lokala projekt och nyskapande verksamheter har Stiftelsen byggt upp betydande erfarenhet av kultursektorns finansieringsbehov och utvecklingsmöjligheter. Särskilt viktigt har varit att möjliggöra satsningar som bidrar till att utveckla, stärka och tillgängliggöra kulturlivet i landets alla delar.

En central del av Stiftelsens arbetssätt är det öppna ansökningsförfarandet, som gör det möjligt för organisationer från hela landet att söka finansiering för sina idéer - på lika villkor året runt. Detta ger en unik inblick i de möjligheter och utmaningar som finns för både stora och små, etablerade och nystartade aktörer inom kulturområdet.

Mot denna bakgrund välkomnar Stiftelsen utredningens ambition att stärka den privata kulturfinansieringen i Sverige. Vi delar utredningens bedömning att det finns potential att öka de privata resurserna till kulturen och att fler finansieringskällor kan bidra till både nya satsningar och ett rikare kulturliv. Vi ser positivt på reformer som stärker kultursektorns långsiktiga utveckling och mångfald i hela landet, inte minst genom att

skapa goda förutsättningar även för kulturlivets mindre och fria aktörer.

Reformen bör stärka hela kulturlivet

Stiftelsen välkomnar ambitionen att mobilisera mer privat kapital till kulturområdet. För att reformerna ska få största möjliga effekt är det angeläget att de kommer hela kulturlivet till del och även de som har begränsade resurser och är utan etablerade nätverk av givare.

Vår erfarenhet är att många av de mest nytänkande och samhällsrelevanta initiativen växer fram i mindre organisationer, lokala sammanhang och civilsamhällets olika verksamheter.

Möjligheten att ta del av privat finansiering kräver ofta tid, kompetens och organisatorisk kapacitet. Det är därför värdefullt att reformerna utformas så att även mindre aktörer ges goda förutsättningar att ta del av de nya möjligheterna.

En viktig utgångspunkt bör därför vara att skapa förutsättningar för mångfald, geografisk spridning och förnyelse inom kulturlivet.

Privat finansiering ska komplettera det offentliga ansvaret

Stiftelsen ser positivt på att filantropi och privat givande ges en tydligare roll i kulturfinansieringen. Privata resurser kan här utgöra ett värdefullt komplement till offentlig finansiering, men bör inte ses som en ersättning för den.

Privata finansiärer har ofta möjlighet att pröva nya arbetssätt och finansiera verksamhet i tidiga utvecklingsskeden. Genom att möjliggöra innovation och utveckling kan privata satsningar också bidra med erfarenheter och modeller som på sikt kan inspirera till eller ligga till grund för offentliga investeringar. Det offentliga har samtidigt ett långsiktigt ansvar för kulturens infrastruktur, tillgänglighet och stabilitet.

Matchningssystemen bör utformas med hela sektorn i åtanke

Stiftelsen ser positivt på utredningens förslag om olika former av matchningssystem. Offentlig matchning kan fungera som en viktig hävstång för att mobilisera privata resurser till kulturen. På motsvarande sätt kan privat finansiering bidra till att nya initiativ utvecklas, prövas och senare attraherar offentlig finansiering. Från vårt perspektiv ser vi att det kan ha gynnande effekter på långsiktigheten av de satsningar och initiativ vi stöttar. Att möjligheten till uppskalning och överlevnad ökar. Vi uppskattar också att utredningen identifierar risker kopplade till geografisk spridning, olika konstområden och skillnader mellan stora och små aktörer. Vår egen erfarenhet bekräftar flera av dessa risker.

De organisationer som har lättast att attrahera extern finansiering är ofta också de som redan har etablerade nätverk, starka varumärken och synlighet, samt organisatorisk kapacitet att arbeta strategiskt med finansieringsfrågor. Risken finns därför att matchningssystem i första hand kommer de redan starka aktörerna till del. Detta gäller särskilt mindre organisationer, aktörer i det fria kulturlivet, verksamheter utanför större städer och kulturuttryck som har svårare att attrahera synlighet, uppmärksamhet och en större publik.

Uppföljning

Sammanfattningsvis ställer sig Postkodlotteriets Stiftelse positiv till utredningens förslag om ett investeringsprogram för kultur i sin helhet. I tillämpningen och uppföljningen av förslagen är det dock viktigt att särskilt fokusera på hur olika typer av aktörer tar del av systemet. Detta för att säkerställa att de nya finansieringsmodellerna når hela kulturlivet, skapar långsiktig stabilitet och stärker även de mindre och fria aktörerna över hela landet.